

Бесы сверхчеловека: лабиринт истины и лжи на сцене Онассис Центра

«Жертвовать собою и всем для правды...».
Ф.М.Достоевский

«Бесы» Достоевского на сцене - задача почти невозможная. Сказать о том, о чем все говорить непринято, потому что личное.

Постановка К.Богомолова - попытка человека равнодушного, смелого и фантазийного посредством сюрреалистических образов и символов приблизить нас к духовным, душевным и просто житейским мироощущениям Мастера, который говорит о разном, порой противоречивом, доходя до противомыслий.

Это была наша первая поездка в Афины. Но не первая встреча с русским классиком. Студенты «RW» уже знакомы с Федором Михайловичем по роману «Идиот», а также по экранизации «Бесов» (реж. В.Хотиненко), с успехом прошедшей на греческом ТВ.

«RW» И ДОСТОЕВСКИЙ - ПОЧЕМУ?

Сила слова Ф.М.Достоевского - в преодолении национальных границ, его темы вечны, незбылемы, они вне времени. Его слово - неисчерпаемый источник жизненной мудрости, поиск смысла человеческого бытия. Эта свобода в выражении чувств, смелость в высказываниях - в них вся широта внутреннего мира русского человека. Достоевский на сцене Онассис центра - мир жизненных переживаний, формирование целостного мироотношения, что есть важнейшая потребность человеческой души.

Тайна человека и путь к ее разгадке - цель всего творчества великого писателя. Об этом и «Бесы». О вечной борьбе добра и зла, божественного и дьявольского. О реальных мотивах поведения мнимых борцов за справедливое переустройство общества. О том, каким образом, используя слабости человеческой природы можно легко управлять общественным сознанием, подменяя истинную веру слепым убеждением.

Презрительное разделение людей на имеющих право и бесправную толпу - одна из ключевых линий, ведущих зрителя к осознанию слабости человека, пораженного духом несамостоятельности, и к убеждению о священности лишь одного - неповторимости собственного духовного мира.

Всеобщий подрыв нравственных устоев и ценностей во имя мнимого прогресса - принцип псевдоборцов постановки за справедливое переустройство мира. Полное обезличивание мнений, а главное, душ, ощущение себя частью огромной силы, давящей своим внушением «как надо» - нереализованная духовная свобода человека. Отсутствие духовно-нравственного стержня влечет

формирование неполного, не наполненного, несовершенного человека, и как следствие цепочку поступков, один другого хуже. Такое несовершенное общество без истинной «веры внутри» и надеждой на всякий смысл происходящего - общество, обреченное на самоуничтожение. И это мы. И это Достоевский, лучше которого мог сказать о жизни только он сам. Мы же можем проникнуться и согласиться, или, вдруг, поспорив с самим собой, согласиться вновь.

«Бесы» К.Богомолова по одноименному роману Ф.М.Достоевского - это не просто свод жизненных мудростей, хотя и глубококоммысленных, опирающихся на опыт и личные чувственно-эмоциональные ощущения. Это Оракул жизни человеческой, по своей сути и значению, являющийся непререкаемой истиной, хотя и не в последней инстанции.

Постановка, полная режиссерских находок, вызвала у студентов RW бурю эмоций, порой неоднозначных. Слияние прекрасного и безобразного на сцене отталкивающее притягивало. Отчасти шокировало. Самовар в виде черепа, предметы уборной, трансвеститы и другие метаморфозы, к которым греческий зритель был явно не готов.

Можно долго спорить о неоднозначности используемых режиссером приемов, но очевидно одно: форма, через которую было передано содержание, имела большой резонанс. И, может быть, именно в этом и есть смысл искусства: в споре, в процессе которого и рождается истина, для каждого своя.

Современное музыкальное сопровождение, субтитры на английском языке, а так же видеотрансляция эмоций крупным планом на экране обеспечили полное погружение зрителя в этот театр вовлечения, где зритель - полноправный участник происходящего.

И это действительно стоило того, чтобы, преодолев расстояния, получить подобные сильные экзотические ощущения, а, главное, удивиться. Именно удивление делает человека человеком. Именно удивляясь, он еще жив.

«...Человек несчастлив потому, что не знает, что он счастлив; только потому. Это всё, всё! Кто узнает, тотчас сейчас станет счастлив, сию минуту...» - воспользуйтесь! Это поистине спасительный рассвет для тонущего в пучине бушующих жизненных заблуждений. А если вновь ошиблись, и ощущаете это все сильней, и мучительней вам от этого осознания - помните: «небрежность извинения равнялось большему оскорблению... Обида нанесенная вами любому, а тем более близкому и любящему вас- разрушительна для обоих. Извиняйтесь непременно и раскаянно».

Больше фото на странице Fb.:

<https://www.facebook.com/russianword.gr/posts/926097684213590>

128, Egnatia str.
54622 Thessaloniki, Greece
T: +30 2310 22.08.22
www.russianword.gr

Οι Δαίμονες του υπερανθρώπου: ο λαβύρινθος της αλήθειας και του ψεύδους στη σκηνή του κέντρου πολιτισμού «Στέγη Ιδρύματος Ωνάση»

«Να θυσιάζεσαι με τον εαυτό σου και όλα να τα θυσιάζεις για την αλήθεια...».
Φ.Μ. Ντοστογιέφσκι.

Να ανεβάζεις στη σκηνή τους «Δαιμονισμένους» του Ντοστογιέφσκι είναι αποστολή σχεδόν αδύνατο να έλθει εις πέρας. Γιατί, απλά, η επιλογή να θίξεις όλα εκείνα, για τα οποία είναι μάταιο να μιλάς με τρόπο ανατρεπτικό για παραδοχές κατεστημένες, βαθιά ριζωμένες σε από καταβολής κόσμου κοινωνικές συμβάσεις, αποτελεί υπόθεση καθαρά προσωπική.

Στην παράσταση του Ρώσου θεατρικού σκηνοθέτη Κωνσταντίν Μπογκομόλφ αναγνωρίζεις την απόπειρα ενός ανθρώπου τολμηρού και εφευρετικού, που κάθε άλλο παρά αδιόριστος σχετίζεται με το κοινωνικό γίγνεσθαι, να σε φέρει μέσα από δρόμους και σύμβολα σουρεαλιστικά αντιμέτωπο πρόσωπο με πρόσωπο με την απλή καθημερινή αντίληψη του Δημιουργού για τον κόσμο που τον περιβάλλει με τα μάτια του πνεύματος και της ψυχής του, μιλώντας για το διαφορετικό, που ενίοτε γίνεται αντιφατικό, φτάνοντας έως το αντισηματικό.

Στην Αθήνα ήταν μόλις το πρώτο μας ταξίδι. Δεν ήταν όμως κι η πρώτη φορά που συναντούσαμε το Ρώσο κλασικό. Με τον Φιόντορ Μικαήλοβιτς οι σπουδαστές του «Russian Word» είναι παλιοί γνώριμοι από το μυθιστόρημα «Ο Ηλίθιος» καθώς επίσης και από τη μεταφορά στη μικρή οθόνη των «Δαιμονισμένων» (σε σκηνοθεσία Β. Χοτινένκο) που με επιτυχία προβλήθηκαν στην ελληνική τηλεόραση.

ΓΙΑΤΙ, ΑΡΑΓΕ, «RUSSIAN WORD» ΚΑΙ ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΙ;

Η δύναμη στο λόγο του μεγάλου αυτού συγγραφέα βρίσκεται στην υπέρβαση των εθνικών ορίων, σε μια θεματολογία σταθερή, στέρεα εδραιωμένη και διαχρονικά επίκαιρη. Πρόκειται για λόγο – αστείρευτη πηγή σοφίας για τη ζωή, για μια αέναη αναζήτηση του νοήματος στην ανθρώπινη ύπαρξη. Στην ανεμπόδιση έκφραση των συναισθημάτων, στο θάρρος της προσωπικής γνώμης, μέσα σε όλα αυτά μπορείς να ανικνεύσεις το εύρος του εσωτερικού κόσμου του Ρώσου σε όλες του τις διαστάσεις. Ο Ντοστογιέφσκι, που ζωντανεύει και «ξετυλίγεται» στη σκηνή της «Στέγης Ωνάση», είναι ο αληθινός κόσμος των δοκιμασιών της ζωής, είναι η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης κοσμοθεωρίας, η τελευταία ως η ύψιστη ζωτική ανάγκη της ανθρώπινης ψυχής.

Το μυστήριο του ανθρώπου και η πορεία προς την εξιχνίαση και τη λύση του είναι ο ευδιάκριτος στόχος που δεσπόζει σε όλο το έργο του μεγάλου αυτού κλασικού της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Και στο πνεύμα τούτο σαφώς και «Οι Δαιμονισμένοι». Ένα έργο για την αιώνια μάχη ανάμεσα στο καλό και το κακό για το θεάρεστο και το διαβολικό. Για τις πραγματικές επιδιώξεις και τα κίνητρα στη συμπεριφορά των δήθεν μαχητών για μια δίκαιη αναδιοργάνωση της κοινωνίας.

Η περιφρονητική διάκριση των ανθρώπων σε εκείνους που έχουν και απολαμβάνουν δικαιώματα και στη μεγάλη μάζα που τέτοια δεν της αναγνωρίζονται είναι μια από τις σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές, που υποχρεώνουν το θεατή να συναισθανθεί την αδυναμία του ανθρώπου, που

συντριβεται κάτω από το φάσμα της απουσίας ουσιαστικής ανεξαρτησίας καθώς και στο να βεβαιωθεί για την ιερότητα ενός και μόνο πράγματος, της μοναδικότητας του δικού του πνευματικού κόσμου.

«Οι Δαιμονισμένοι» του Κ. Μπογκομόλφ, βασισμένοι στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Φ.Μ. Ντοστογιέφσκι, δεν είναι απλώς μια «κωδικοποίηση σοφιών» για τη ζωή, οι οποίες, αν και βαθυστόχαστες, στηρίζονται στην εμπειρία και σε αντιλήψεις προσωπικές με έντονη συναισθηματική χροιά. Είναι ένα αληθινό Μαντείο, μια «αποκωδικοποίηση», μια ερμηνεία της ανθρώπινης ζωής για την ουσία και τη σημασία της, που φανερώνει την αναμφισβήτητη αλήθεια, μολονότι, βέβαια, όχι στην ανώτερη βαθμίδα.

Η παράσταση, βρίθουσα από σκηνοθετικά ευρήματα, προκάλεσε στους σπουδαστές του Russian Word θύελλα συναισθημάτων, ενίοτε διαφορούμενων. Η συνάντηση και το «πάντρεμα» στη σκηνή του όμορφου με το άσχημο, του ηθικά επιδοκιμαζόμενου με το επαίσιχνο συνένειναν σε μια έντονη και συνάμα παράδοξα απωθητική έλξη για όσα συνέβαιναν εκεί. Εν μέρει σόκαραν. Σαμοβάνα με τη μορφή κρανίου, αντικείμενα που βρίσκεις σε ένα αποχωρητήριο, άντρες με γυναικεία ένδυση και άλλες μεταμορφώσεις, ήταν ορισμένα μόνο από τα στοιχεία της παράστασης, για τα οποία ο Έλληνας θεατής δεν ήταν έτοιμος.

Θα μπορούσαμε να επιδοθούμε σε μακροσκελείς συζητήσεις και επί μακρόν να διαφωνούμε για την αμφισημία κι ενδεχομένως για την πολυσημία των μεταχειριζόμενων από το σκηνοθέτη μεθόδων. Το προφανές ωστόσο είναι ένα: Η απήχηση του οχήματος που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά του περιεχομένου στο θεατή υπήρξε μεγάλη. Και ίσως σε αυτό ακριβώς να εδράζεται και το νόημα της τέχνης: στη διαμάχη, κατά την εξέλιξη της οποίας γεννιέται η αλήθεια και που για τον καθέναν είναι η δική του.

Η σύγχρονη μουσική επένδυση, οι υπέρτιλοι στην αγγλική γλώσσα αλλά και η απευθείας μετάδοση σε οθόνη των συναισθημάτων των ηθοποιών που κατέγραφε κάμερα με κοντινά πλάνα σε αυτούς εξασφάλισαν την απόλυτη εμβάπτιση του κοινού σε τούτο το «συμμετοχικό» θέατρο, όπου ο θεατής αναδεικνύεται σε πλήρη και απολύτως «ισότιμο» κοινωνό όλων εκείνων, που διαδραματίζονται.

Και άξιζε, πραγματικά, τον κόπο, ώστε, έχοντας καλύψει την απόσταση να νιώσεις τα ίδια εκείνα έντονα, εκστατικά συναισθήματα, και το κυριότερο να εκπλαγείς. Και είναι συγκεκριμένα αυτή η έκπληξη που μεταμορφώνει την ανθρώπινη ύπαρξη σε άνθρωπο. Και είναι συγκεκριμένα αυτή η έκπληξη που τον κρατάει ακόμη ζωντανό.

«... Ο άνθρωπος είναι δυστυχισμένος, γιατί δεν γνωρίζει, ότι είναι ευτυχισμένος. Απλώς, επειδή δεν το γνωρίζει. Αυτό είναι όλο κι όλο! Κι όποιος το μάθει, ευθύς αμέσως θα γίνει ευτυχισμένος, την ίδια στιγμή...»
Αδράξτε την ευκαιρία! Πρόκειται για το πρώτο φως μιας ανής πραγματικά λυτρωτικής για εκείνον που βουλιάζει στη σκοτεινή άβυσσο από τις μαινόμενες πλάνες και τις αντιπάτες της ζωής. Και αν πάλι κάπου πράξατε λάθος και από τη συνειδητοποίησή του το αισθάνεστε όλο και πιο έντονο και πιο οδυνηρό, να θυμάστε: «Η αδιαφορία για τη συγγνώμη ισοδυναμώσε με μεγάλη ύβρη. Η προσβολή που κάνατε στον οποιοδήποτε, και ακόμη περισσότερο στον οικείο σας, σε εκείνον που σας αγαπάει, είναι ολέθρια και για τους δυο. Το δικώς άλλο ζητείστε συγκώρηση με μεταμέλεια ειλικρινή.»

Περισσότερες φωτογραφίες μπορείτε να βρείτε στην επίσημη σελίδα μας στο Fb.:
<https://www.facebook.com/russianword.gr/posts/926097684213590>